

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno,
četrtletno K 30.—
Ce pride naročnik sam v upravištvo po list: Me-
sečno K 9'50. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vln.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica
št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, sreda 14. julija 1920.

Št. 153.

Italijani razbili slovenski Trst.

Rusi zavzeli Minsk. — Mir med Litavsko in Rusijo. — Tešinsko vprašanje pred vrhovnim svetom.

Prvi sokolski nastop v Prekmurju.

I.

11. julij 1920 je postal mejnik v zgodovini nedavno osvobojenega Prekmurja. Ni bila to sokolska slavnost, kakor jih praznujemo pri nas — posebno letos v častnem številu. Slavnost, ki jo je na ta dan priredil Sokol v Murski Soboti, kot središču slovenskega Prekmurja, je bila prva manifestacija narodno probujnega in državotvornega dela.

Našo javnost, nepoznajočo zgodovino in sedanost Prekmurja, je do tega dne motilo prepričanje, da je bilo s formalnim državnopravnim osvobojenjem Prekmurja pravzaprav že vse storjeno, da je tam že vse v redu, da ni prav nič več potreba naših žrtev doprinesati tudi še za Prekmurje; torej da je bila sokolska slavnost v Murski Soboti pravzaprav bolj lokalnega, vsakdanjega značaja. To popolnoma napačno prepričanje ozir. pojmovanje razmer v Prekmurju je — žal — vladalo zlasti na poklicanih mestih v Mariboru in ostalih večjih krajih Slovenije in se je dokumentiralo tudi v številu udeležbe od naše strani. Može sicer velikih besed

niso spoznali pomena, da gre tu za velik dan, za novo usodo Prekmurja — pa so ostali rajše doma in komaj dopustili, da so se žrtvovali — oni drugi mali.

Dodatno dosedanjim poročilom iz Prekmurja, treba še pred poročilom o izidu slavja nakratko pojasniti pomen istega.

Prekmurje je res osvobojeno. Toda tisti, ki so bili primorani nam ta del naše zemlje zopet povrniti, delajo ravno sedaj javno in zahrbtno na to, da nas Prekmurja zopet oropajo. Niso pa tako nevarni ti vnanji sovražniki. Nevarnejši so notranji. Do zadnjega časa so bili to samo madžaroni, podpirani od bivše madžarske vlade. V novejšem času pa so se jim pridružili — prekmurški »kristjani«, bivši Kleklovi katoliški Slovenci in — naši jugoslovenski klerikalci na čelu jim isti dr. Brejc sam, ki ima na svoji vesti tudi usodo svoje lastne domovine, Koroške. Kaj družiti te sicer si nasprotujoče elemente vkupaj, o tem bo treba še določnejše govoriti.

Za danes naj zadostuje, da eni ko drugi hočejo neurejene razmere komaj osvobojene dežele izrabiti za svoje politične namene. To nakano notranjih sovražnikov so pravčasno opazili naši narodno čuteči možje, ki niso iskali koristi zase, ampak za narod sam

Sklenili so, da se ta narod z osvobojenjem zemlje tudi sam osvobodi iz večstoletnega tujega vpliva. Zato treba vztrajnega dela in to delo more opravljati le — »Sokol«. Ideji je sledilo dejanje. V središču Prekmurja se je ustanovil prvi prekmurški »Sokol«, ki je takoj pričel z narodno — probujnim in državotvornim delom. In to delo je bilo težavnejše ko na Koroškem, kjer bijeta boj samo dve narodnosti, a v Prekmurju bije boj poleg raznih narodnostnih tudi več verskih strank. Delo je bilo otežkočeno tudi po naši vladavi sami, ker se ni dosti ali prav nič brigala za Prekmurje.

Še lani navdušeni slovenski del Prekmurcev je pod temi razmerami postajal mlačen, brezbrizem za ujedinenje, udajal se je obljubam in grožnjam madžaronskih, od prejšnje vlade plačanih agentov. To delo je rodilo odpor — čudno, najhujši odpor pri slovenskih Kleklovih katoličanih. Pričeli so ostuden, tudi osebni boj pod krinko vere. Vse kar se jim ni brezpogojno uklonilo, so javno proglasili za brezverce. Pri nas se za to farizejsko frazo danes zmeni k večjem kakšna tercijalka. V Prekmurju je to drugače. Tam se ljudje pri besedi »brezverec« kar križajo, brezverec in Antikrist, to jim je eno.

Papež in mi.

Postopanje papeža napram Jugoslovenom postaja vedno bolj italijansko-nacijalno. Osobito zadnje čase pokazal se je s svojo, zagrizenostjo naravnost sovražnik Slovanov. Dovolil je odpust tržaškega škofa g. dr. Karolina, poslal na Reko svojega nacionally-zagrizenega zastopnika, ne ravno v čedne namene. Škof Mahnič menda tudi ni v posebni milosti pri njem. Upravičeno je ogorčenje celo vernih zavednih Slovanov nad takim početjem »sv. očeta«. Dobro bi bilo, da bi tudi naša vlada naredila po vzgledu italijanske ter dala prostora boljšim duhovnikom, nego je še marsikdo, osobito tu, ob severni meji. Našel bi se tudi škof, v katerem bije germansko srce, akoravno pravi, da v svetih rečeh ni politike in narodnosti.

Vsak zaveden Slovan, pa bodi še tako fanatično vdan bibliji, moral bi obsojati početje papeževo že iz narodnostnega stališča. Čemu ne bi smeli mi imeti bogoslužja v svojem jeziku? Ali bi ne bilo mogoče dobro, da bi se zblížali obe glavni veroizpovedanji v naši državi? Ali pa bi bilo mogoče celo bolje posnemati Nemce in pri-

stopiti k pravoslavni veri, kot oni k evangeljski?! Za zblížanje obeh ver in slovansko bogoslužje je tudi večina duhovnikov v zasedenem ozemlju. Ravno v tem oziru je med duhovniki v Primorju in tu v Sloveniji velika razlika. Tu obsojajo vsako stremljenje za slovanskim bogoslužjem, kakor se je nedavno opazilo vsled podobnega gibanja med hrvaško duhovščino.

V zasedenem ozemlju so (vsaj večina) naravnost navdušeni za to. Kdor pozna malo поблиže podlost italijanskih »pretov« osobito voj. kuratov, se temu ne bo čudil. Naj navedem tu samo nek slučaj ital. voj. kuratana nacionalca, ki se je dogodil v jeseni l. 1919. V moji rojstni občini bili so nastanjeni arditi, colonello je stanoval v Dutovljah, kurat istotam. Neko nedeljo je prišel maševat v občini nastanjenim vojakom. Maša je imela biti zunaj. Ker domača cerkev nima v rezervi nikakega »svetega kamna«, dogovorjeno je bilo, da ga prinese iz Sežane, kjer pa mu ga baje župnik ni hotel izročiti. Miza za oltar na trgu pred cerkvijo pripravljena, vojaštvo s častniki čaka, kurat prikcraka jezen naravnost v cerkev, kjer ga je čakal župnik ter ogorčeno pove, da v Sežani ni dobil kamna in zahteva,

naj se vzame kamen iz stranskega oltarja ven. Kamen je v oltarni mizi vdolan z malcem in cementom. Brez poškodbe bi ga tudi zidar ne mogel vzeti ven. Na to smešno zahtevo profesorja-doktorja, sva se seveda z župnikom mogla le smejeti in pokazati mu, kako je kamen vdolan. Odgovori nama, da poišče zidarja, kateri vzame kamen ven in ga po končani maši spet postavi na staro mesto.

Stvar je postajala resna. Bilo je to eno uro pred domačo mašo, cerkev prazna in dovolj prostorna. Svetovalo se mu je naj mašuje v cerkvi. Vztrajal pa je pri svoji zahtevi. Ker se mu to ni moglo dovoliti, nama je jezno odgovoril, da so vendar tudi oni katoliki. Župniku pa še posebej, da se škofa preveč boji ter da ima on pravico to storiti tudi na svojo odgovornost. Šel je na to ven k častnikom in povedal vso stvar. V trenutku je priletel nazaj z ogorčenimi besedami: »Nostrì oficiali non vogliono niente sapere da queste cose e mensa sara in piazza«. Toda tudi to mu ni pomagalo. Z župnikom sva šla ven. Ponosno in izpod čela naju je pogledal stotnik. Z mirnimi besedami sva mu vso stvar pojasnila. Odgovoril nama je sicer, da kamen lahko on vzame sam ven in spet

inisto. Gonjo proti Sokolstvu so podnetili še naši klerikalci. Ker se je »Sokol« rekrutiral večinoma iz vnanjih Slovencev, uradnikov dodeljenih v Prekmurje, je »Sokol« našel odpor tudi pri madžaronih, ki bi bili že zdavno morali preko meje.

To skupno sovraštvo je rodilo skupno gonjo, ki je zadnji čas šla tako daleč, da so naši klerikalci sami skušali preprečiti javno manifestacijo »Sokola«, čeprav je bila ta manifestacija posvečena praznovanju osvoboditve Prekmurja. Ne samo v Murski Soboti, ampak po celi pokrajini so slovenski Klekovi pristaši v zvezi z madžaroni vprizarjali hujškarije med ljudstvom. Prišlo je tako daleč, da so zagrozili, ako vlada ne prepove te manifestacije, bo prišlo do javnega nasilja. Dr. Brejčeva vlada je bila že pripravljena tej grožnji ugoditi. Toda prišlo je nepričakovano drugače: slavnost je bila prvotno določena za 29. junija.

Vsled regentovega obiska v Sloveniji pa se je slavje moralo preložiti. Tedaj so klerikalci videli, da je tudi regent sam — Sokol! To jih je vendar iztreznilo in slavju dne 11. julija se niso upali več javno upirati. Tudi so se morali prepričati, da je vojaštvo v Murski Soboti naklonjeno Sokolu in spoznali so, kaj jih čaka v slučaju, da poskusijo svojo grožnjo. In vendar so se maščevali na način, ki je pokazal, da je takozvani »verni krščanski« del slovenskih Prekmurcev postal žrtev breznarodne »črne internacionalne«.

Muta.

V lepi Dravski dolini, 20 minut od postaje Vuzenica, leži na levem bregu Drave trg Muta. Marsikdo, ki še ni bil na Muti, pozna Muto iz narodnih kolekov Ciril in Metodove šole na Muti. Prejšnji tovarnar Erber je Muto domalega popolnoma ponemčuril. Pri škofu Napotniku je Erber dosegel za našo cerkev nemške pridige, v šoli pa naši otroci sploh niso več slišali slovenske besede.

Leta 1899 je kupila Ciril in Metodova družba na Muti graščino »Kienhofen«, v kateri je takoj z velikimi težavami ustanovila dvorazredno mešano slovensko šolo. Od tedaj pa, ko je dobila Muta slovensko zasebno šolo, se je začel boj proti vsemu, kar je bilo slovenskega. Malo je bilo slovenskih krajev na Štajerskem, kjer bi se bilo Slovence

postavi nazaj, vendar se je celo ložje govorilo z njim nego s kuratom. Konečno so se z nevoljo vdali in šli vsi v cerkev. Domači župnik je takoj v začetku maše odšel.

Sam pa sem bil radoveden na pridigo. Ko ni po evangeliju bilo nič, mislil sem že, da je sploh ne bo, toda takoj po končani maši se je obrnil kurat pred oltarjem k vojakom. S sveto jezo je povedal, da v kljub lepemu vremenu se ni mogla vršiti zunaj pod svobodnim italijanskim nebom vsled nekih zaprek, ki so bile seveda že znane. Mislil je pri tem, da sva mu z župnikom le vsled nacionalnega sovraštva to preporučila. V takem tonu je namreč govoril. Mislil sem, da začne na to res versko pridigo, toda ne! Proslavljal je razne zmage arditov na bojišču, osobito naglašal končno sijajno zmago Italije ter kras (gozdovi so se mu posebno dopadli) osvobojenih pokrajin. »Nostra vittoria è granda!« »Nostro cuore brucia per la patria italiana Fanti! guardate queste belle terre, questo cielo italiano, itd.« Kako krasno sije solnce iz italijanskega neba na lepo osvobojeno italijansko zemljo.

(Konec trih.)

tako ljuto napadalo, sovražilo in šikaniralo, kakor na Muti.

A ta ljuti boj smo navidezno dokončali z ustanovitvijo Jugoslavije; čaka nas pa še mnogo podrobnega dela. Mnogo naših ljudi je narodno nezavednih, ki se niti tega ne zavedajo, da žive v lastni državi. Treba je iti med ljudstvo, učiti ga in ga spraviti na pravo pot, kajti naši nasprotniki še vedno hujškajo in upajo, da bo Drava meja ter da prideta trga Muta in Marbreg pod izstradano Nemško Avstrijo.

Letos spomladi smo si ustanovili »Sokola« Muta-Vuzenica in prvič nastopi naš Sokol 18. julija t. l. na krasnem, senčnatem vrtu Ciril in Metodove družbe. Ker je ta dan tudi zlet koroškega sokolskega okrožja na Muto, bo nastop in proslava našega Sokola temlepša. Po telovadbi nastopi več govornikov, Preskrbljeno je za dobro pijačo, jestvine in zabavo. Zveza vlakov je ugodna iz Maribora in Koroškega, kakor tudi na obe strani nazaj.

Upamo in pričakujemo na dan 19. julija, da jih prav mnogo posesti našo veselico iz cele Dravske doline, Maribora, Slovenigradca in bližnje Koroške.

Dnevne vesti.

Urad zoper navijalce cen. Že zdavno prepotrebni in težko pričakovani urad zoper navijalce cen, verižnike, tihotapce in slično golazen, se je vendar ustanovil tudi v Mariboru. Vodja tega urada, policijski svetnik Mlekuš, je dospel včeraj v Maribor in pričinja najbrže že danes z uradovanjem. Prišel je sicer že malo pozno, a vendar še ne prepozno, dela bo imel več ko dovolj ravno sedaj. Že dva meseca cene vsem živilom in nujnim potrebščinam na svetovnem trgu padajo, naša valuta ima prvenstvo med drugimi državami in vendar so cene v resnici vsaki dan večje, zlasti pri živilih. Dozdaj nimamo v Mariboru niti ene gostilne — tudi ne slovenske — ki bi bila znižala cene niti pri vinu, še manj pa pri jedilih. Isto je v kavarnah. Na trgu prodajajo kmetje 1 jabolko po 1 K, čebulo po 11 K (v Ljubljani po 4 K), v mleku je vse drugo, samo ne mleko. Odkar je klerikalec dr. Leskovar vladni komisar, se na trgu sploh prodaja kakor se hoče, nobene tržne kontrole ni, smo kakor na Turškem. Skratka, hvaležnega in nehvaležnega posla za urad zoper navijalce cen — več ko dovolj.

Stanovanjskemu uradu v Mariboru. Prejeli smo: Vprašamo g. dra. Juvana, kako je to, da se še sedaj nahaja v Mariboru bivši nadučitelj v Studencih, Mayer, ki je tuj državljan in že pred 18 meseci odslovljen iz službe, v lepem udobnem stanovanju, medtem ko slovenski železničarji, ki prihajajo sem, nimajo nobenih. Kakor se nam zdi, uživajo ti germanski veljaki še vedno razne udobnosti, kot nekako nagrado, ker so germanizirali slovensko dečo in psovali slovensko ljudstvo. Bivšega predsednika »Schulvereina« in »Südmarke« ravno potrebujemo tukaj, da še dalje agitira z vso vneto za germanstvo. Zahtevamo, da se mu odvzame stanovanje v tem velikem pomanjkanju in se ga pošlje tja, kamor ga vleče srce, gotovo pa ne želodec.

V pojasnilo. V »Mariborskem delavcu« in v »Straži« z dne 7. julija 1920 je neki hujškač zaradi osebnega sovraštva skušal Albina Lajnsiča prišteti k takozvanim »švabom«, s posebnega za »železno metlo«, z neko namišljeno lažjo, kakor da je bil isti še pred kratkimi pri »Turnvereinu« kar je pa sicer resnica ker je bil in je še sedaj član slovenskega Sokola v Studencih. Čeravno je bil Albin Lajnsič na dan preobrata t. j. 1. novembra 1918 prostovoljno vstopil v jugoslovensko vojsko k Mariborskemu pešpolku, ter je bil pripravljen žrtvovati, če bi bilo treba tudi življenje ter braniti komaj rojeno jugoslovensko domovino proti kakoršnekoli sovražniku, kjer je služil dokler ni bilo

več nevarnosti zanjo; sedaj pa se ga hoče z nesramnim in lažnjivim predbacivanjem prišteti k onimi, ki se naj bi z železno metlo iztrebili. Dottičnemu svetujem naj v drugič ne zlorabi osebno sovraštvo ali antipatijo za politično stvar, ker drugače mu dokažem, da je to imelo popolnoma drugi namen, ker so najgnusnejši izdajalci tisti, ki skušajo brata na brata hujškati, ter so isti v prvi vrsti potrebni, da se jih z železno metlo iztrebi.

Proslava Petrovega dne v Pragi. Imendan kralja Petra se je v Pragi ob 10. uri praznoval s pravoslavnim bogoslužjem v cerkvi sv. Nikolaja v Starem mestu. Navzoči so bili člani diplomatskega zbora, poslanik Kalina, poslanik Stěpanek in minister Stanek. Popoludne je bil na jugoslovenskem poslanstvu sprejem, katerega so se med drugim udeležili predsednik dr. Masaryk, kancler dr. Šamaš, vsi poslaniki, ministri, predsednik senata dr. Horaček, župan dr. Baxa, rektor čeških visokih šol ter mnogo prijateljev države SHS. Mesto je v zastavah.

Obrtniki, na Koroško! V soboto 17. julija poleti slovensko obrtništvo na Koroško, kjer se drugi dan v nedeljo 18. julija vrši vseslovenski obrtniški tabor. V nedeljo zjutraj vozi v to svrhu poseben vlak iz Ljubljane v Borovlje, ki se vrača isti dan zvečer. Obrtniki iz Štajerskega se vozijo z navadnim osebnim vlakom v soboto zjutraj do Ljubljane in nadaljujejo pot isti dan ob 12. uri na Vrbsko jezero. Občeslovensko obrtno društvo celjsko je storilo potrebne korake, da se dovoli udeležencem obrtnega shoda znižana voznina za vse železniške proge. Tudi hrvatski gostje se vozijo v soboto. Pozivljamo obrtništvo cele Slovenije k mnogobrojni udeležbi. Nobena obrtniška organizacija naj ne izostane in naj ne zamudi prilike skupnega posvetovanja vsega slovenskega obrtništva! Te dni se razpošiljajo lepaki, ki se naj nalepijo v vseh krajih Slovenije na vidnih mestih. Zaradi preskrbe prenočišča in prehrane kakor tudi zaradi skupne vožnje naj vsak udeleženec ali osebno ali po svojih pristojnih organizacijah takoj prijavi svojo udeležbo z naznanilom števila oseb in sicer, ako se vozi s posebnim vlakom v nedeljo zjutraj, »Deželni zvezi kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani«, ako pa se vozi s posebnim vlakom v soboto 17. julija, »Občeslovenskemu obrtnemu društvu v Celju« oziroma tovariši iz Hrvatske in Slovenije »Savezu hrvatskih obrtnika v Zagrebu«.

Trgovsko srednjo in visoko šolstvo. S prihodnjim šolskim letom se osnuje v Ljubljani prva slovenska trgovska akademija, v Zagrebu pa trgovska visoka šola. Študij na tej šoli bo trajal tri leta ter bo pridružena vseučilišču, kot posebna fakulteta. Pogoji za vstop v trgovsko akademijo so 4 razredi kake srednje šole, za vstop na visoko šolo pa dovršenje kake srednje šole, ali trgovske akademije.

Sokolska slavnost na Muti. Za nedeljsko slavnost na Muti je dovolila južna železnica popust. Posetniki se odpeljejo iz Maribora, glavni kolodvor ob 9 20, koroški kolodvor pa 9 27. Vlak bo vozil do Vuzenice odkoder je do Mute le 20 minut peš hoda. Iz Vuzenice proti Mariboru odide vlak ob 23 uri. Vožnja tja in nazaj bo stala 12 K. Nastop Sokola na Muti se vrši na grajskem vrtu.

Velik koncert prirede člani kr. opernega gledališča v Ljubljani dne 15. t. m. v Rogaški Slatini v koncertni dvorani državnega zdraviliškega doma. Sodelujejo: Leopold Kovač, Emil Rumpel ter Ivan Brezovšek. Začetek točno ob pol 21 uri. Predprodaja vstopnic v trgovini Beranič v Rogaški Slatini ter na večer koncerta pri blagajni.

Radi razžaljenja srbskega naroda obsojen. Pred tukajšnjim okrožnim sodiščem je bil v torek obsojen Razberčan, posestnik iz Špičnika, na 2000 K globe (§ 103 srb. kaz. zak.) V razgovoru z neko žensko, ki je rekla »jutri bo kraljev god«, se je Razberčan žaljivo izrazil o Srbih. Obtožen je bil obenem radi razžaljenja Veličanstva, kar pa se mu ni moglo dokazati.

Trgovski nastavljenici pozor! Občni zbor pomočnega zbora ki je od gremija sklican za dne 21. t. m. se ne more vršiti v Gambrnu ker se tam dvorana popravi. Iz tega vzroka se to zborovanje vrši isti dan in ob istem času v restavraciji Maribor.

Občni zbor društva „Jadran“ se vrši v četrtek dne 15. t. m. ob 20. uri zvečer v prostorih restavracije »Maribor«. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika, 2. čitanje pravil, 3. volitev odbora, 4. slučajnosti. Se prosi za obilno udeležbo. Člani in prijatelji društva dobrodošli.

Živinski sejmi pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Trška občina Sv. Lenart v Slov. gor. naznanja, da se vrši prvi redni živinski sejem v tem trgu dne 2. avgusta 1920 na starem sejmišču ob 8. uri dopoldne. Prihodnji sejmi se vrše ob običajnih sejmskih dneh t. j. letos 4. oktobra in 6. novembra.

Pasić se stalno naseli v Beogradu. V parlamentarnih krogih se govori, da se namerava Nikola Pasić v kratkem povrniti v Beograd na stalno bivanje. Sedaj se zdravi v Bagnolesu. Gospod Pasić se bo udeleževal sej narodnega predstavništva in deloval v javnem življenju.

Sladkorja bo pridelala letos naša država približno 54 milijonov kilogramov, t. j. za približno 39 tisoč kilogramov več nego lansko leto. Ker potrebuje naša država na leto 55—60 tisoč kilogramov sladkorja, bo tako naš sladkor skoro popolnoma kril domačo potrebo.

Papirna industrija. »Jugoslovenski ekonomista« poroča, da se osnuje v naši državi velikanska tovarna za papir, pred vsem pa za časopisni papir, ki bo popolnoma krila domačo porabo ter tudi izvažala v inozemstvo.

Dravska divizijska oblast je na ukaz Njeg. Veličanstva kralja odredila, da se ima letnik 1893 zglasiti dne 22. julija 1920 k dvo-mesečni orožni vaji pri pristojni polkovni okrožni komandi. Tozadevne pozivnice so se že odposlale. Ako bi ne bile pravočasno dostavljene, se ima vsak obveznik brezpogojno dne 22. julija 1920 pri omenjeni komandi javiti. Kdor ima vpoštevajoče vzroke, da se ga orožne vaje oprostijo, naj prinese prošnjo, ki mora biti kolekovaná.

Mladeničem letnikov 1899/1900, ki iz katerigakoli vzroka niso došli na redni nabor, se naznanja, da se morajo predstaviti naknadnemu rekrutovanju ki se vrši za celi okraj Maribor dne 19. (devetnajstega) julija t. l. ob 8. uri zjutraj v Melški vojašnici v Mariboru; oni, ki se izognejo tudi temu naboru, bodo s silo prignani in kaznovani. Vsak obvezanec mora k rekrutovanju prinesiti s seboj: 1. Družinsko poročilo, izdano od župnega urada, potrjeno tudi od občine. 2. Uradno potrdilo od davčnega urada o celoletnem neposrednem davku vojaškega obvezanca ali glavarja družine. 3. Uradno potrdilo od občine o njegovih celokupnih vojaških službah in sploh vse vojaške dokumente. Kdor se ne bo preskrbel in s seboj prinesel gori navedene dokumente, bo na vsak način moral služiti polni rok, določeni za aktivno službo.

Vsi častniki in aspirantje-invalidi, ki so svojčas vložili prošnje za sprejem v jugoslovensko armado, pa še niso bili do sedaj sprejeti se pozivljajo, da v najkrajšem času pošljejo svoje natančne naslove s potrebnimi vojaškimi podatki (rojstno leto, čin, polk, kraj ranjenja, način ranjenja; čas, kedaj je kdo prošnjo vložil in kje). Splošna organizacija vojnih invalidov »centrala v Ljubljani«, Gosposka ulica št. 31 Ker je zadeva nujna radi tozadevne intervencije pri ministristvu za vojno in mornarico v Beogradu, je v interesu vsakega posameznika, da se čimpreje odzove. Oni častniki, oziroma aspirantje invalidi, ki se še niso priglasili organizaciji, naj to takoj store, ker se na neorganizirane člane ni mogoče ozirati.

Sezona na Klopinskem jezeru na Koroškem je zopet otvorjena. Izvrstna oskrba. Pension. Pojasnila daje ravnateljstvo hotela »Klopinsko jezero«.

Porotno sodišče.

Lesni trgovec — brez lesa.

Josip Kogelnik iz Grabštajna je eden tistih trgovcev, ki imajo vse in nimajo nič. Po Jožefu Rečniku je ponujal velikemu lesnemu trgovcu Sibili 30 vagonov lesa, od teh ima že 5—6 vagonov gotovega in pripravljenega. Ko je na to napravili pogodbo za 15 oz. 17 vagonov, je Kogelnik sprejel 10.000 K nakupnine. In s tem je bila zanj ta kupčija zapečatená. Ne samo on, z njim vred so dobro živeli tudi vojaki, kar je tako dolgo vzbujalo pozornost, da se je orožništvo resno začelo zanimati, kje ima obljubljeni les in svoje žage. Ugotovilo se je da je tam okoli sicer dovolj lesa in mnogo žag, ampak ne Kogelnikovih. Sklepal je sicer kupčije za stoječi les, a tudi to je bilo — fingirano. Kogelnik se s spretnim zagovorom skuša izkazati kot najboljši soliden trgovec; še le ko vidi, da mu tega nihče ne veruje, izjavi resignirano: obesite me, ali kar hočete! No, to pot ga obesili še ne bodo. Samo 5 let, težke ječe in pa 10.000 kron bo moral vrniti Ivanu Sibili nazaj.

Zgubljeni sin — Orač-Kosser.

Usoda je bridka. Sin enega najbogatejših posestnikov Slov. Goric, znane rodbine Kosser v Spod. Gosterei sedi na zatožni klopi, ne kot skesan, ampak več kot propadli zgubljeni sin. Domenik Kosser je edini sin izmed štirih Kosserjevih otrok; on bi bil moral prevzeti veliko posestvo in premoženje, on bi bil v naši politiki igral vlogo veleagrarca... danes je popolnoma propadla ničla. Kako je do tega prišlo, obravnava ni pojasnila. Fant je bil že od mladega izprijen, v šoli v Mariboru se ni hotel učiti, zato ga je oče dal učiti mesarije k Zamolji v Sv. Trojico. Tu je imel priložnosti se še bolj pogrezati. Doma so bili večni prepiri radi njega, oče sam je napisal cel register sinovih grehov. Za nemirom je v hišo pohajala smrt, najpreje oče, za njim žena, za materjo hči; ostal je še Domenik in dve sestri. Domenik je dobil le lep vinograd, ki ga je takoj prodal za bogatejo in podedoval za nekaj tisoč denarja. Vojna ga je vzela k vojakom, kjer je svojo sprijenost izpopolnil. Prihajal je domov in grozil s strihinom v gulažu zastupati vse; ker so pravočasno zapazili, sta poginila samo dva psa. Vdrugič je omoženi Kranjc sestri grozil, da ji požge vse ako ne plača, kar je zapravil s svojo družbo. Potem se je polotil čisto navadne tatvine; svoji sestri omož. Kranjc je pokradel srebrne žlice in gramofonske plošče; ob drugi priliki je svaku Jožefu in sestri Gizeli Kranjc iz zaklenjene omare vkradel zlato uro in 10.000 K gotovine. S tem denarjem je šel v Nem. Avstrijo, pri prekoračenju meje si je najel 7 godcev, v 3 dneh je zapravil 6000 K, delal je tako, da so postale nanj pozorne avstrijske oblasti, ki so ugotovile razne sleparije, za kar je bil obsojen na 6 mesecev v Gradcu. Od tam izpuščen, si je prisvojil legitimacijo na ime Franc Orač, sin Franceta in Alojzije roj. Sirk, iz Slov. Bistrice, mesarja sin. S to legitimacijo je stopil kot hlapec v službo tovarnarja usnja, Vjekoslava Haložan, poslan z vozom po opeko, je pustil voz na cesti, pripeljal konja v Ptuj ter ju ponudil mesarju Helerju. Temu se je kupčija zdela sumljiva, ovdal ga je in tako je bil Kosser zaprt kot Orač in kot Orač radi te tatvine v Varaždinu tudi obtožen pred mariborsko poroto. V preiskovalnem zaporu še le se je sam izdal — ko mu je soujetnik rekel, da nekega Orača iščejo še za druge lopovščine, mu je zaupal, češ, saj jaz nisem pravi Orač, ampak Domenik Kosser.

Obtoženec se vedel predrzno, sicer priznava vse, razen grožnje požiga. Dobil je redko izjemo, ex offo zagovornika okrajnega sodnika Kramerja, ki se je potrudil, da so Kosserju prizanesli vsaj obsodbo radi grožnje požiga. Radi tatvin pa je bil obsoje na 6 let težke ječe.

Šport.

Š. K. „Herta“ — Š. K. „Slovan“ 3:2 (0:0). V nedeljo ob pol 19. uri se je vršila v Ljubljani na prostoru „Ilirije“ prvenstvena tekma

med mariborsko „Herto“ in tukajšnim „Slovanom“. Slovan je igral deloma z rezervo, kar je močno uplivalo na izid tekme. Premoč je bila nepobitno na strani „Herte“, ki je igrala z ozirom na prejšnje nastope, zelo dobro. Ljubljanski gol je bil večkrat nevarno ogrožen in le neodločnosti pred golom je pripisovati krivdo, da ni bilo večjih uspehov. O nizki in kratki kombinaciji Herte ni bilo še mnogo videti, a poznalo se je, da stremi po tem načinu. Kljub temu pa je bila kombinacija zadovoljiva, start na žogo pa prav dober. „Herta“ se odlikuje predvsem s hitrim, gibčnim moštvom, medtem ko je bil „Slovan“ preokoren. Prva polovica je prešla brez rezultata, goli v korist „Herte“. V drugi polovici je igra postala bolj ostra, napadi so se menjavali s hitro naglico. Kotov je bilo na strani Slovana vsled branilčeve krivde malo preveč. Herti so bile diktirane 2 enajstmetrovki, od katerih je imela le ena zaželeni uspeh. Pri Slovanu ena, ki se je končala z golom. Pri Slovanu dober branilec (Mozetič) in Half (Birska). Ostali pod povprečno formo. Pri Herti golman (Dolinašek) branilska dvojica (Stauber-Kurzmann) in Half (Skrabar). Sodnik g. Butina ni bil zadovoljiv. O pristranosti ne moremo govoriti, pač pa o kratkovidnosti, ker je bil pri enajstmetrovkah šele od moštva opozorjen. Na tem mestu bi omenili, da smatram za neumestno, da nastopa sodnik (dasj izprašan!) pri tekmah, pri katerih sodeluje moštvo, kateremu pripada. V celoti je bila igra fair razen par obojestranskih incidentov. Publike okoli 800. Ljubljana, dne 11. julija 1920. S. L.

Zadnje vesti.

Antanta in Poljska.

DKU. Pariz, 13. julija. »Journal des debattes« poroča iz Spaje: Vrhovni svet se je odločil posredovati med Poljaki in Rusi pod sledečimi pogoji: Poljska se mora brezpogojno odpovedati vsakim imperijalističnim stremljenjem ter prepustiti ureditev meje, kakor tudi vprašanje Tešinskega ter Gdanskega Vrhovnemu svetu. Poljske čete se morajo takoj umakniti na črto Grodno-Brest Litovsk ter pustiti ruskim četam da jim slede do razdalje 50 km. Aliiranci pa se nasprotno obvežejo, da bodo branili Poljsko v slučaju, da bi ruske čete prekoračile resnične poljske meje.

Rusi v Minsku.

DKU Varšava, 13. julija. Frontno poročilo od 12. t. m.: Sovražnik je zasedel po nočnih bojih Minsk. Naše čete se umikajo v polnem redu na zapad.

Mir med Litavsko in Rusijo.

DKU Kovno, 13. julija. (Wolff.) Po semkaj dospelih vesteh je sklenilo litavsko mirovno odposlanstvo z Rusijo mir.

Izmenjava ratifikacij.

LDU Pariz, 13. julija. Tajništvo mirovne konference je avstrijski vladi uradno sporočilo da se dne 16. t. m. sestavi zapisnik o izmenjavi ratifikacij.

Tešinsko vprašanje.

LDU Praga, 13. julija. »Agence Havas« poroča iz Pariza, da so zastopniki zavezniških vlad, ki so se včeraj zbrali v Spaji kot vrhovni svet, razmotrivali tešinsko vprašanje. Ker so priznali, da je nemogoče, rešiti vprašanje prijateljskim ali neposrednim sporazumom obeh strank in ker so se izjalovili poizkusi, urediti stvar z razsodiščem, so zastopniki zavezniških vlad z ozirom na težkoče plebiscita poverili konferenci poslanikov, da določi mejno črto med Poljsko in Čehoslovaško na Tešinskem v Spižu in Oravi.

Pozvali so konferenco poslanikov, da v to svrhu zasliši obe prizadeti stranki in da reši vprašanje v najkrajšem času. Vladi Zedinjenih držav so poslali naznanilo, s katerim jo pozivajo, da pošlje svojega zastopnika in se udeleži razprav. Ta sklep se je naznanil poljski in čehoslovaški vladi, ki sta se zavezali, da se bosta lojalno podvrgli sklepu zaveznikov.

Vstaja na Kitajskem.

DKU. London, 13. julija. Po poročilih iz Pekinga so izbruhnili 50 milj severno od mesta veliki nemiri. Nad provinco se je proglasilo vojno stanje. V Pekingju vlada velika panika in časopisje je prepričano, da je izbruh sovražnosti le še vprašanje par dni. Ameriške oblasti so izpraznile pokrajino ter vkrcale ameriške podanike. V varstvo je pripelo tudi 1200 mornarjev s topovi. Pred Takujem so se vsidrle ameriške bojne ladje. Po drugih vesteh so ustaši že na poti proti Pekingju. Položaj na Kitajskem je jako resen.

„Princ Eugen“.

DKU Pariz, 13. julija. Bivša avstro-ogrška bojna ladija „Princ Eugen“ je bila prisojena Franciji ter se prepelje iz Pule v Biserto.

Italijanske demonstracije v Trstu.

(Po sklepu lista.)

Trst, 14. julija. (Izvirno poročilo M. D.) Včeraj popoldan so napravili laški nacionalisti radi splitskega dogodka demonstracije proti Jugoslovenom. Razbili so Narodni dom, slovenske šole, trgovine, gostilne, banke ter mnogo privatnih stanovanj z edino izjemo tiskarne „Edinost“, ki je bila pravočasno zastražena. Večje poročilo jutri.

Bolgarski socialisti.

DKU Sofija, 14. julija. (Brezžično.) Vodstvo bolgarske socialistične stranke je sklenilo izstopiti iz druge internacionale ter zavzeti napram tretji ono stališče, ki ga zavzemajo francoski revolucionarji ter nemški in angleški neodvisneži.

Borzno poročilo.

LDU. Curih, 13. julija. (Borza). Devize: Berlin 14.70, Holandija 197.60, Newyork 557, London 22.04, Pariz 47.15, Milan 33.40, Bruselj

50'30, Kodanj 92'50, Stockholm 123.50, Kristianija 93 25, Madrid 90'25, Buenos Aires 230, Praga 12'60, Beograd 34, Zagreb 8'40, Budimpešta 3'50, Varšava 3'20, Dunaj 3'82, avstrijske žigosane krone 390.

LDU. Dunaj, 12. julija. (Borza). Devize: Amsterdam 5600, Berlin 444 50, Curih 2700, Kristianija 25'50, Kodanj 24.24, Stockholm 3200; valute: nemške marke 440'50, romunske lei 370, bolgarski levi 260, švicarski franki 26.75, francoski franki 12'50, italijanske lire 9'25, angleški funti 585, ameriški dolarji 145, carski rublji 240: tečaji v prostem prometu: Zagreb 260—280, Budimpešta v plačilu pošne hranilnice in v žigosanih kronah 9700—107'50, madžarske žigosane krone 97—107, Varšava in Krakov v poljskih markah 90—103, Praga 364—384, čehoslovaške krone: pettisočaki 366—386, čehoslovaške krone, manjši bankovci 367—387; novi dinarji 1000—1050.

LDU. Praga, 12. julija. (Borza.) Devize: Beograd 283, Zagreb 70'50, Dunaj 26.57; valute: jugoslovenski dinarji 280, avstrijske krone 25'37.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska: Mariborska tiskarna d. d.

Mala oznanila.

Proda se posestvo, oddaljeno 20 minut od Maribora, za 70.000 K. Kje pove upravništvo „Marib. delavca“.

Proda se posestvo v trgu okolice Maribor za vsako obrt sposobno. Posestvo obstoji iz hiše, hleva z vso živino, 5 oralov zemlje, njive, travniki in sadonosnik. Ponudbe pod „Posestvo 60“ poste restante Sv. Lenart v Slov. goricah.

Pohištvo po znižanih cenah, kakor spalne sobe, kuhinjske oprave, pisalne mize in drugo se prodaja. Koroška cesta št. 53. 5—5

Česalni salon za dame M. Fettich-Frankheim, Stolna ulica 2. Onduliranje na francoski način. Pranje las. Manikura. Izvrševanje vseh lasnih del. Zaponke (špange) prevzamem v popravilo. 3—3

Vila ali pa posestvo v Mariboru ali v okolici se kupi. Ponudbe z navedbo cene na uredništvo „Maribor. delavca“ pod „Vila“ ali „Posestvo“.

Radi skupnih izletov iščeta dve inteligentni gospodični tem potom znanstva istotakih gospodov. Starost od 30 let dalje. Resne ponudbe pod „Podlesek“ in „Zimzelen“ na upravništvo tega lista.

Prenočišča

na sobnih posteljah se iščejo za 4 dni od 29. julija do 1. avgusta samo za boljše goste. Plača prav dobra. Vsaka družina naj da kako postelj ali vsaj kak divan na razpolago. Naznanila pismena ali ustmena sprejema Pisarna v Koroški cesti št. 1, I. nadstr. 3—1

Veletrgovina Vilko Weixl

Maribor, Glavni trg 22

priporoča ravnokar na novo došlo večjo množino sledečega blaga po znižani ceni:

Abadie, Tabu, Samum in Altesse stročnice za cigarete in papir, karton 150—160 K
Pismen papir v mapah K 5—10
Svinčniki vseh vrst
Peresa, karton K 50—80
Antraceno črnilo Ia, liter K 36—
Koncept in pisalni papir
Šolski zvezki, papirne vrečice

V nekaterih dneh dospe velika pošiljatev drugih predmetov po ugodni ceni.

Inserati v našem listu imajo največji uspeh!

Po ceni manufakturno blago

je dospelo iz inozemstva in se dobi pri

J. N. Šošarič, Maribor, Gosposka ul. 5

Sukno za moške obleke, meter kron 220—, 260—, 300— itd.
Hlačevina za moške obleke, meter kron 70—, 80—, 100— itd.
Izgotovljene moške obleke, suknene kron 1500—, 1800—, 2000— itd.
Izgotovljene moške obleke iz hlačevine, kron 600—, 700—, 800— itd.
Izgotovljene moške hlače iz hlačevine kron 140—, 160—, 180— itd.
Plavina, močna, meter kron 42—, 48— itd.
„ na dveh strani tisk, met. K 50—
Pri stari zalogi so se cene primerno znižale.
Velika izbira perila in pletenin lastnih izdelkov. 3—2

Zavod za straženje in zaklepanje v Mariboru

prevzame

vsako vrsto straženja v mestu, na kolodvorih, kakor tudi spremljanje železniških voh. Pojasnila v pisarni Pristaniščna ulica 2.

Mariborska eskomptna banka

v Mariboru, Aleksandrova cesta 11

Podružnice: Murska Sobota in Velikovec.

Sprejema: Vloge na knjižice, na tekoči in ziro račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Iskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Daje kredite: Pod najugodnejšimi pogoji.

Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: Na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkvalitetneje.